

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Iohanne Kolenhavsens Hvivs Monasterii Sponheimensis abbate XXVI.
qui præfuit annis XIV. mensibus XI. & diebus III. & de gestis variis tam eius
quam illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

uamina paupertatis. Omnia ædificia monasterij erant ruinosa, & singula quæ videbantur nimia calamitate operta. Vtensilia domus aut non fuerant, aut prius propter metum reformationis erant subtrahita, vt primo aduenientes neq; mensalia, neque scutellas, neq; quicquam pene aliud, ad regimen domus necessarium inuenirent. Porro quamprimùm fratres de reformatione hunc locum inhabitare cœperunt, nõ solum pecunias mutuo recipere, verum etiam blada & vinum commodato ab alijs, pro vitæ sustentatione, petere necessario coacti sunt. Primi autem fratres, qui ad reformationem huius monasterij venerunt, ex cœnobio S. Iacobi prope Moguntiam fuerunt, numero iv. scilicet, Iohannes de Kolenhausen, qui ibi Cellarius fuit, & hic in abbatem est ordinatus, Henricus de Geilenhausen, qui permansit hic vsque ad mortem per annos xviii. Bruno, qui non diu mansit, Iohannes Hocheim, qui Cellarius fuit institutus, sed non permansit. Eni muero propter nimiam paupertatem & inopiam huius monasterij, apud S. Iacobum in delicijs enutriti, hic manere diu contempserunt. Illi autem ad S. Iacobum redeuntibus, alij in locum eorum remissi, ad tempus manserunt, quibus etiam abeuntibus, iterum alij ad hunc locum missi fuerunt. Multis itaque annis nullus monachorum de S. Iacobo venientium, præter Henricum præfatum, in hoc loco stabilis perseverantiæ fuit. quousque tandem collecti iuvenes, ex scholis venientes, & secundum cõsuetudinem ordinis instituti atque professi, tandem excurfibus finem necessarium impulerunt. Magna fuit eo tempore huius monasterij paupertas. Rarissimi in edulio fratrum pisces erant, sed frequenter pro pitibus pira, in fornace quadam exsiccatione decocta, & postea resoluta in caldari, brodioque perfusa, commestioni fratrum parabantur. Voluntariam in egestate patientiam pro Dei amore habuerunt, & tam in victu quam in amictu magna extremitate laborantes, nihil amplius quam monasterium ex tantis oneribus debitorum sua temperantia & parcitate quanto magis cupiebant leuare. Ornamenta pro decore domus Domini pauca erant & nimis exilia, & præter mitram pontificalem clenodia in ecclesia nulla. Bibliotheca nulla fuit, quia monachi deformati non libros, sed ludos & voluptates sequebantur. Octo enim volumina, præter Bibliam in duabus partibus diuisam, parui precij aut valoris tempore reformationis fuerunt tantum in hoc monasterio inuenta. Nam (sicut longe supra diximus) bibliothecam quondam satis preciosam, posteaquam regularis disciplina cœpit in hoc loco paulatim declinare, & rerum quoque temporalium substantia cum integritate monasticæ cõuersationis deficere, monachi, qui tũ omnes erant proprietarij, distraxerunt, vendentes furtive libros pro vili precio, ita vt nihil remanserit voluminũ tantorum, quod alicuius fuerit æstimationis. Sed nunciam institutionem noui abbatis prosequentes, ordinem historię compleamus, quia sicut omnem huius cœnobij miseriam explicare nõ possumus, ita diutius reprobam vitam monachorum deformatum immorari superflue iudicamus.

Nomina fratrum huius primo venientium.

Magna paupertas huius monasterij.

Volumina bibliotheca nulla.

Quomodo libri fuerint alienati.

DE IOHANNE KOLENHAVSEN, HUIUS MONASTERII SPONHEIMENSIS ABBAE XXXI. qui præfuit annis xlv. mensibus xi. & diebus xlii. & de gestis varijs tam eius quam illius temporis.

40 ANNO autem prescripto MCCCLXIX. indictione II. feria tertia post festum S. Bernhardi, hoc est, xxii. die mensis Augusti, mane circa horam viii. supradicti abbates & Commissarij domini Adolphi archiepiscopi Moguntini cum Notario & testibus loci capitulari huius cœnobij intrantes omnes monachos hic repertos denuo ad se vocari fecerunt: quibus venientibus, & in loco prænominato residentibus, in præsentia Iohannis de Lansheim Cancellarij, & aliorum qui missi à Principe fuerant, sæpe dicti Commissarij & visitatores eis omnibus modis pie ac paterne cõsulere ac persuadere conati sunt, vt abiecta deformitate, pristina cõuersationis sanctæ reformationi colla submitterent, ac se moribus fratrum, quos ad reformandum hunc locum adduxissent, pro salute animarum suarum conformarent. Verum cum informationibus pijsq; admonitionibus Patrum nullatenus vellēt acquiescere, visitatores & Commissarij præfati, auctoritate sibi ab ordinario facta, omnes de monasterio eliminarunt, omni iure ad præsens cœnobium in electione & alias omnino per sententiã priuantes. Deinde animum suum ad institutionem noui abbatis, iure electionis ad archiepiscopum deuoluit, cum nullæ adessent monasterio incorporate personæ, intendentes, vsiq; auctoritate cõmissa, de cõsilio & cõsensu fratrum pro reformatione introducenda præfentium, Iohannem Kolenhausen, alias de Butzbach, monachum & Cellarium S. Iacobi prope Moguntiam, tunc præsentem, nomine & vice domini Adolphi Mogunt. archiep. in abbatem huius monasterij nominauerunt, deputarunt & instituerunt: qui sic per eos institutus, anno & die præscriptis, ob regiminis ex mandato sui abbatis suscepit, cõfirmatusq; Moguntie 3. die mensis Octob. per Si-

Monachi huius cœnobij reformationem nolunt. Monachi antiqui eliminantur.

Iohannes Kolenhausen fit abbas huius loci 24.

præsens dñeris nostris & ceteris
entes, quibus, de quibus specialiter
nem & executionem huius operi
atres in regulari obseruatiã instr
actenus existiterni. & obseruati
dictores eliminandi, de vtilitate
em & alios officios, qui cõsuetu
one videbuntur, amouendi & ab
Etis, & testimonia digna fide h
one & ipsius debita continentiã
ua nos ipse ageremus & agere pos
ad obtemperandam in præsentiã
as, tam spirituales quam seculares
nt, iurisdictioni nostræ subiectis,
vel in drecte, quousque quæstio ali
sententiã ecclesiasticis, requiren
rater censuras ecclesiasticas, acco
odio, amore, vel timore subtraxer
nostrarum, quibus spirituum mot
itate nostræ Moguntina, die vltim
notius in notitiã Principis
s, diem statuit mensis Augu
inate, ita quod nullus in die
Adueniente autem die præ
semper virginis, missi à præ
le mane post primas intrant
in effugeret, aut de monaste
in etiam supra dicti abbas
ntromissi fuerunt, locum ca
t: Quibus congregatis in præ
chiepiscopo Moguntino, legi
utem monachi huius mona
Blenich Cellarius, Iohan
æque de Kirchberg, & sem
ckenav. Qui cum audissent
mo consternati sunt, & deli
t, Aliter se vitare, quam didic
importabilem, aliquatenus pro
formationem afferbant, ut
vt melius deliberarent ipsi
utroque statu monasterij si
inica videlicet & festum sa
omperissent, abbatem huius
tem, tum etiam propter mir
ralem sub reformatione in
nitiones ei tandem, vt digni
nis negotium aliquomodo
riptis, coram Notario & c
non diu postea in motibus
tandem in Domino quiesci
ti Commissarij vna cum Se
nium prouentuum ac debi
ntarium (vt moris est) man
e ad extremam inopiam de
ta vt nihil pro sustentatione
fuerat impignorum, dno
præter alia nimis multa gra
uamta

Trithem

Opera
Histori

fridum episcopum Cyrenensem, domum Adolphi archiepiscopi Moguntini in pontificalibus Vicarium, ex eius commissione speciali, ac demum ab eodem ordinatus, ut moris est) praefuit huic monasterio, a die institutionis suae praescripta annis XIII. mensib. XI. diebus tribus, in magna paupertate, inopia & patientia.

*Contra G-
nga loantia
Katholiken
abba.*

Oriundus fuit ex quodam oppido Wederaur. Borzich nominato genere militari, quod de Colnhausen praefert insignia, qui in poeuita sua positus ad litteras, prima pectorum rudimenta percepit. Postea cum esset annorum ferme XIII. dimissis scholis equitare cum quodam Domicello, amicorum instantia cepit. Verum cum esset corpore gracilis & tener, nec sufferre labores equitum & onus armorum posse videretur, post IV. aut V. annos vsu[m] equitandi dimisit cum officio militandi, consilio suorum, & denuo ad scholas se contulit.

*Johnnes
Katholiken
ad studium
Erphordia
se contulit.*

Recuperatis ergo, quae aliquandiu intermiserat, studiis, ad Gymnasium generale in Erphordia se contulit, & in breui tempore multa perdiscendo non mediocriter profecit. Mathematicae autem & Astronomiae propensus operam dabat, & satis eruditus in excellentia evasit. Verum propter debilitatem capitis non visque adeo intendere haru[m] artium speculationi potuit, sic ut voluntas animi requirebat. Cum ergo per annos aliquot in praefato Gymnasio literis operam dedisset, Philosophiae Doctor omnium consensu factus est, & multos in ea facultate Magistros eruditone & scientia facile superavit.

*Magister
factus in
municipio
noar.*

Dimisso post hoc publico studio literarum, ad locum nativum se contulit, & ibi in domo, quondam paterna, manere vno cum famulo cepit. Sed cum eam cura familiaris & domestica sollicitudo nimium vexare & inquietu[m] reddere cepisset, nimio affectus reidio, quid ageret, vel quomodo vitam statum assumeret, ignorabat, vsu[m] tamen docere propter occasiones, quas consilio transmissus non sibi satis tutum videbatur: sacerdotium sibi, & in seculari societate conuersari periculosum iudicans, non voluit, manere sicuti erat, multo minus poterat. Statuit ergo tandem post multa deliberationem seculam deserere & monasterium intrare. Sed cum esset nimis gracilis, & delicatae complexionis, arduum regularis iter aggredi timuit, ne forte cogereret postea cum ingenti confusione deserere, quod inconsulte ac nimis temere assumpisset. Ad vniuersitatem itaque spatium animi proponere ac metuens, in ambiguo stetit, & quid sibi esset vtilius concludere non potuit. Ordinem Catholice sententiam, veluti nimis austeram, abhorruit, Mendicantium religionem, propter multa quibus mouebatur, ingredi noluit, nostram vero obseruantiam in irate, propter pene continuam & perpetuam carnum abstinentiam, & quae formidauit. Sed tandem lumine diuinae miserationis praeuentus, motas rupit, metumque omnem deposuit, & ordinis rebus suis ad monasterium S. Iacobi prope Moguntiam venit, & petijt suscipi in monachum, & obtinuit.

*Johnnes
Katholiken
se mona-
chus S. Ia-
cobi.*

Factus autem monachus in omnibus religiose & sine alienius offensione conuersatus est, ita ut etiam ceteris in exemplum praepositus videretur. Ordinatus deinde Presbyter, ac postea Cellerarius praefati monasterij, quoniam satis idoneus esse videbatur, postremo (sicut diximus) abbas huius monasterij in reformatione primus institutus est. Fuit autem statuta mediocris, nec breuis nimium nec rursus alta proceritate longus, moderatus & corpore gracilis, ac viribus tenuis, ingenio subtilis, mitis, & multu[m] affabilis, sed velocis & vehemens irae, cui perturbatio mentis & cito venit, & cito transiit, nulli tamen irae eius plus nocuit quam sibi. Reformationem introductam, quantum in ipso fuit, bene continuauit, & seaper religiose vixit, cum summa maturitate & honestate sine quaere la omni tempore conuersatus.

MCCCLXX

*Capitulum
provinciale
in cathedra
noar.*

Anno Iohannis Kolnhausen abbatis nostri i. xv. die mensis Maij celebrata fuit provinciale capitulum ordinis nostri xx. in monasterio S. Petri in Erphordia, in quo praesederunt, Guntherus eiusdem, Melchior S. Vdalrici in Augusta, Sebaldus S. Agidij in Nuremberga, & Paulus S. Mariae in Elchingen, monasteriorum ordinis nostri abbates, & multi in eo fuerunt statuta & renouata pro conseruatione ordinis.

*Monasterium
provinciale
Capitulum
Duisburg
fuerunt
nisi in
conseruatione
Duisburg
monachi
amici de
conseruatione.*

Eodem anno, II. die mensis Septembris celebratum fuit annale capitulum vniuersis & obseruantiae Baisfeldensis, in monasterio S. Marthiae prope Treuiritum, in quo Iohannes huius monasterij abbas, & monasterium praesens ad vniuersam & participationem omnium indultorum, priuilegiorum & gratiarum eiusdem in forma consueta meruerunt incorporari, literis necessariis praestitis ac consuetis.

Eodem quoque anno vnus ex monachis antiquis deformatis, qui anno priori fuerant eliminati, Iohannes de Bockenauy, sacerdos iuuenis & temerarius, contra fratres reformatos

EMII
...scopi Moguntini in ponti-
...eodem ordinatus (vt mox
...annis XIII. mensib. XI. die
...nominato genere militari,
...tus ad literas, prima puero-
...III. dimissis scholis equitare
...m cum esset corpore gracili
...e videretur, post IV. aut V. an-
...uorum, & denuo ad scholas
...ad Gymnasium generale in
...o non mediocriter proficit,
...bat, & lati- cruditis in esca-
...adeo intendere haru arrium
...n ergo per annos aliquot in
...ctor omnium consensu factus
...facile superauit.
...natum se contulit, & ibi in
...Sed cum eum cura familiaris
...cepisset, nimio affectus re-
...xorem ducere propter occu-
...ur: sacerdotium subire, & in-
...nit, manere sicuti erat, multo
...em seculum deserere & mo-
...plexionis, arduum regula-
...confusione desecere, quod
...tium anni proponens ac me-
...non potuit. Ordinem Car-
...um religionem, propter mul-
...ntiam intrare, propter pene-
...idauit. Sed tandem lumine
...nmem deposuit, & ordinis
...petijt suscipi in monachum,
...aliciens offensione conuer-
...tur. Ordinarius deinde Pres-
...s idoneus esse videbatur, po-
...one primus institutus est. Fuit
...rocacitate longus, macilentus
...s, & multu affabilis, sed velo-
...cito transiit: nulli tamen ra-
...uantum in ipso fuit, bene co-
...honestate sine querela omnia
...mensis Maij celebratum fuit
...tri in Erphordia, in quo pre-
...ta, Sebaldu S. Aegidij in No-
...ordinis nostri abbates, & mil-
...is.
...it annale capitulum vniu-
...re Treuirim: in quo Iohannes
...m & participationem omni-
...ma confecta meruerunt in-
...ormatis, qui anno pocius
...temerarius, contra fratres re-
...formatos

formatos animum gerens amarum, lædere illos aut etiam occidere (si posset) occulte laborabat. Veniens ergo ad abbatem & fratres, simulata intentione, ad reformationem petit admitti, promittens se in omnibus velle obedire mandatis seniorum, & latens venenū dulci verborum modulatione abscondit. Quid moramur? susceptus ad probationē. ouib. lupus coniunctus est. Vt autem omnia, propter quæ venerat exploranda, didicisset, introitum videlicet & exitum ad dormitorium, fratrum quoque singulorum cellas & lectorum dispositionē, & alia quæ eius proposito conduxissent, nacta opportunitate clam de cœnobio aufugit. Post menses II. aut III. noctu sub matutinis cellas fratrum ingreditur, quicquid sibi placens reperit furatur, & se quosdā ex eis perempturum comminatur. Erat autem eo tempore dormitorium fratrum ad occidentalem plagam claustrī, vbi nunc est dormitorium donorum.

Quadam igitur nocte venit cum gladio in dormitoriū quiescētium monachorum, accedensq; silenter ad stratum Brunonis, quē maiore prosequatur od. gladium in eius guttur se figere putans, pedē seu tibiam vulneravit: verterat enim illa nocte Bruno pedes ad illum locum, quo caput antea ponere consuevit, nescio an consilio vel a casu. Mox autem vt vulnus sensit pungentis, expectatus clamauit, vnde territus latro aufugit.

Postea messe iam collecta, nocte quadā rediens, horreū vnum cum frugibus incendit, & plus quā quadraginta maldra frumentorū exussit, sublatoq; ex stabulo equo, per portam quæ tendit ad vineas, aufugit. Tandē venit ad Hornbach, ibique inter monachos sub hospitis forma ad tempus receptus, non diu nequitia suam potuit abscondere, sed furatus in ecclesia ex cistulis oppidanorū, illic propter immunitatē loci positus, pecunia, clenodij & vestibus, detentus & in publica custodia positus est. Qui cum ibidē pane tantū vesceretur & aqua, Iohanni Kolnhausen abbat. nostro, cuius non erat monachus, scripsit, ac instantius rogauit, quatenus eum de carcere durā afflictionis eriperet. Bonus ille ac nimium misericors, cum illum, vt sibi nulla professione subiectū, tanquā incorrigibilem prorsus & iure de monasterio eliminatū, in sua iniquitate captū, potuisset dimittere, misericordia motus est, & solutus quæ furtim in ecclesia abstulerat, vna cum expensis in carcere factis, eum inde liberauit. Venit ergo de carcere liber, sed iniquitatis seruus, veniā petiuit, iterū susceptū fuit, sed prauos mores in nullo penitus emendauit. Postremo cū nimia temeritate omnes turbasset, iterum aufugit, & multas vbique nequitas & iniquitates perpetravit, quousque tandē anno Iohannis præfati abbatis III. per equites ducis Friderici captus, ad perpetuos carceres hic in monasterio positus fuit, & iste est annus incarcerationis eius XXXIX.

Ceteri autem monachi antiqui nihil tale contra reformationē tentarunt, quorum senior Petrus de Blenich venit ad monasteriū Sunshheim, & ibi in deformatione sua mortuus est: Otto quondā abbas, in monte S. Ruperti prope Bingē (sicut diximus) monialium confessor factus, ibidem in Domino quieuit, sepultus in Capella beatæ Mariæ semper virginis ibidem. Alij tres iuvenes ad obseruatiam redierunt, quorum duo breui postea obierunt, tertius Iohannes Nutigin de Kirchberg plus quā xx. annis confessor monialium fuit in Bibelis Argentinensibus diocesis, donec tandē improbitate monialiū cedere coactus fuit & ad monasteriū Schmerlebach Moguntinæ diocesis, per Iohannē Tritheimium, abbatē huius cœnobij, iterum cōfessor monialiū institutus est, vbi adhuc viuit senex & infirmus.

Anno Domini prænotato MCCCCLXX. ciues oppidi Weissenburgēsis, qui priori anno in verba comitis Friderici iurauerāt, se totis viribus velle manutenere per ipsum Principē (sicut supra diximus) introductam reformationē in monasterio nostri ordinis ibidē, nescio qua ratione moti, sententiam contra iuramentum quod fecerant mutantes, antiquos monachos deformatos in habitu muliebri occulte intromiserunt, ipsisq; reformatis cum ignominia expulsis, cœnobiū antiquis tradiderunt: hostes quoq; & inimicos principis Palatini, sicut Wiricum Hoffart cum quibusdam alijs, hospitio recipientes fouerunt, præfectum quoque principis in Weissenburg captum & exactionatum contumelijs affecerunt. Vnde commotus magnanimus Princeps, oppidum Weissenburg cum valido suorū exercitu per totā hyemē durā satis obsedit, positoq; in desolata præpositura quatuor turrium præsidio, urbē fortiter impugnare cepit. Interea pro concordia laborabant Argentinenses cum quibusdam alijs in Alsatia ciuitatibus, & sub conditionem satisfaciendi pro contumelia principi pax fuit conclusa, & obsidio soluta. Sed nō manserunt in conclusione, quam acceptauerant Weissenburgenses: missis enim ad Imperatorem legatis, Palatinum imperialium persequentorem accusabant, postulantes sibi contra impetum eius ducem Ludouicum cognomento Nigrum Comitem Veldentiæ in Caprancum imperatorio nomine constitui. Fecit Imperator quod rogatus fuerat, animum contra Palatinum

De monasterio fugit occidit.

Monachos conatur occidere.

Horreum cum frugibus incendit. Sacrilegium committit. In Hornbach in carceratur.

Iohannes abbas noster eum de carcere liberat.

Ad perpetuos carceres ponitur. Quo denunciant monachi antiqui.

Ciues Weissenburgenses reformatos expulsos cœnobiū deformatis rursus tradiderunt.

Weissenburg à Friderico Palatino obsidetur.

Tivithen

Opera
Histori

*Causa fecit
da dissen-
sione inter Pa-
latinum &
ducem Lu-
dovicum.*

*Schreyes-
heim à Fri-
derico Pa-
latino capi-
tur.
Armsheim
spoliatur.*

*Wachen-
heim castru
à Friderico
Palatino ca-
pitur & e-
uertitur.*

*Rupertz-
eck
castrum à
Friderico
Palatino ca-
pitur.*

*Monasterii
Limpurg
spoliatur.*

*Turcus ca-
pit Euborā
Christiano-
rum Insulam.*

*Comes Fer-
rariae crea-
tur in ducē
per papam.*

*Donatus fit
Prior huius
loerz.*

*Wachen-
heim oppidū
à Friderico
Palatino ca-
pitur.*

alioquin habens offensum, constituitq; praefatum ducem Ludovicum Capitaneum per literas imperiales patentes, nomine sui & totius imperij Romani, quam constitutionem dux Ludovicus acceptans, iuramento Palatino (sicut supra dictum est) obnoxius, contra eum agere coepit. Itaque necessitate compulsus inclytus Princeps Fridericus, recessit milites suos, & quasi rugiens cum exercitu suo egrediens contra Ludovicum, Stralburg castrum & Schryesheim oppidum obsidione cingens, in VIII. diebus cepit, & praeda capta XVI. ex peditibus fecit submergi, ceteris in captiuitatem deductis. Post haec oppidum ducis Ludouici, quod Armsheim dicitur, satis munitum obsedit, illudque machinis, bombardis & fossis fortiter expugnans in die commemorationis S. Pauli in deditioem accepit. In ea victoria milites XVIII. equites vero XLII. Palatinus accepit captiuos. Oppidanis autem pro pecunia taxatis, & peditibus XL. ad Altzen in custodiam missis, murum in circuitu destruxit, turres & propugnacula euertit, arma, bombardas & omnem apparatus bellicum abduxit. Captiui autem pedites in Altzen ducti, quasi omnes fuerunt submersi, quia hanc Princeps Palatinus consuetudinem habuit, quod neminem viuum dimisit, quicum esset eius proprius, & ei seruili conditione subiectus, contra eum inimicitias praesumpsisset, nisi causam habuisset excusabilem. Deinde Palatinus castrum Wachenheim obsedit, & magnis insultibus expugnatum cepit, in quo magnum apparatus bellicum inuenit. Hoc autem castellum aliquandiu in praesidium tenuit, sed tamen postea illud (sicut hodie cernitur) funditus euertit. His factis etiam oppidum Wachenheim obsedit, sed cum audisset ducem Ludovicum cum comitibus de Liningē & Birsch cum valido exercitu per 20 Allatiā venturos, obsidione soluta, & machinis bellicis in Didisheim repositis, obtiā illis processit. Qui eius aduentu recognito retrocesserunt, nec ausi fuerunt ante faciem eius venire. Iterū posthac Palatinus fortissimū castrum Rupertzeck obsedit, quod maximus insultibus, bombardis & fossis impugnatū, tandem in deditioem accepit, in quo alimenta, equos, machinas & apparatus bellicos in magna copia reperit, ac nobiles XIII. equites XLVI. cum alijs non nullis, quos omnes cepit. Inter nobiles captiuos fuerunt, Reinhardus comes Hirsutus (vulgariter *Rugraff*) & Iohannes de Landeck, Capitanei ceterorum omnium.

Anno praenotato, cum Fridericus Palatinus comes inclytus ea quae diximus, contra suos ageret inimicos, pedites qui in Wachenheim ex parte ducis Ludouici aduersus Palatinum praesidia tenuerunt, eruptione facta in vigilia assumptionis beatae Mariae semper virginis, monasterium Limpurg, nostri ordinis, intrauerunt, & apertis violenter sacristia & bibliotheca, omnia quae inuenissent rapuerunt, tam in ecclesia, (praeter reliquias) quam extra in roto monasterio, sublatisque currib. & equis monachorum praedam ad Wachenheim deduxerunt.

Eodem quoque anno Mahumetes Imperator Turcorum cum classe XL. nauium & exercitu c. millium equitum Eyboram, Christianorum praecelaram Insulam, inuasit, eamque xxx. dehinc die cepit, & multa millia Christo credentium miserabiliter occidit, vrbes & castra funditus subuertit.

Eodem anno idibus Aprilis, Paulus Papa II. inter sacra missarum solennia Borsum Estensem Ferrariae comitem creauit in ducem, quod tunc multis nō ad Papam sed potius 40 ad Imperatorem pertinere visum est: al. oquin si Papae licet creare duces, licet & Imperatori (vt quondam) instituire pontifices & abbates. Verū Imperator Fridericus (quod vix aliquis ante eum fecisset) hoc factū, sicut & alia multa, in desolationem imperij dissimulauit.

Hoc anno post quadriennem ferme prioratus monasterij huius vacationem, Iohannes Kolnhauseu abbas supra dictus Priorē xxxi. instituit Donatum, monachum quendam, qui non diu praefuit in ipso officio, sed ad Weisenburg postea, ad coenobium quoddam monialium, translatus est: praefuit autem annis III.

MCCCLXXI.

Anno Iohannis Kolnhauseu abbatjs nostri II. Fridericus comes illustris Palatinus exercitū validum XIV. millium armatorū in persona propria contra Ludovicum ducem 40 Veldentiaeque comitem producens, oppidum illius Wachenheim, quod ante hyemē obsederat, rursus obsidione vallauit, quod machinis, armis, bombardis & fossis virili intitu coartans, in die sancti Bonifacij episcopi & martyris in deditioem accepit. Oppidanem capto cum VIII. nobilibus, xxxv. equitibus & Lxx. peditibus, oppidanos pro certa pecuniarū summa taxauit, muros & turres euertere solo equauit, fossata complanauit, & omnes machinas abduxit. Peditū vero, qui ecclesias & monasteria spoliauerant, pauperes interfecerant, aut domos incenderant, LVI. fuerunt submersi, & tunc mercedem spoliationis monasterij Limpurgensis, quā priori anno fecerat (Domino iniuriā vindicāte) receperūt. Post

Post hoc Palatinus movit exercitum ad Bockenheim villam maiorem & minorem, vtramque fossatis & propugnaculis bene munitam, quæ pertinebant comitibus de Liningen, easque ambas obsidione cinxit, & in viii. diebus obtinuit, nobilibus & equitibus eum quibusdam alijs fuga lapsis, præter militares iv. equites xv. & pedites xx. qui inuenti fuerunt & capti, ac nonnulli peditem submersi. Muri omnes, fæpes, turres & munitiones omnes destructæ fuerunt, fossæ complanatæ, & domus incensæ, & villæ ambæ funditus destructæ & desolatæ, in die mensis Iunij xiv.

Grosbockheim à Friderico Palatino captus & interfectus.

His autem peractis magnanimus Princeps Palatinus movit exercitum contra ducem Ludouicum, & obsedit Vlmen castrum & oppidum, quod impignoratum dux ipse Ludouicus ab ecclesia Moguntina tenebat, & multa ex illo Palatino damna intulerat. Quibus auditis canonici Moguntini metuentes, ne si Palatinus castrum obrinuisset, in perpetuum ab ecclesia Moguntina alienaretur, se per modum concordie interposuerunt, ita videlicet, *Quod Princeps equites & pedites, in castro existentes, cum bonis eorum abire permitteret, castrum quoque & oppidum ecclesie Moguntina restitueret, in manus Ludouici ducis non amplius concedendum, & ipse pro expensis suis ab ecclesia Moguntina iv. florenorum millia reciperet.*

Vlmen à Friderico Palatino obsidetur.

Acta sunt hæc & concordata in die S. Iacobi apostoli, anno præscripto. Exinde Palatinus cum suorum exercitu fortissimo Lansheim oppidum, situ, aquis, fossis, muris & propugnaculis munitissimum, obsedit, in quo fuerunt xxxiv. nobiles & equites, pedites ex Suentibus solario conducti plus quam ccc. qui cum post biduum obsidionis vidissent in-

Lansheim à Friderico Palatino captus.

sultus & fortitudinem Palatinensium, obtenta securitate abeundi, cum iuramento contra Palatinum hac dissensione durante non faciendi, dimissis oppido & equitibus abierunt: deinde manu valida Princeps oppidum obtinuit, Philippum Lusser præfectum cum xv. nobilibus, xxxi. equitibus & xx. pedibus cepit, sed pedites ipsos submergi fecit. Ciues in arma Principis iurare coacti sunt Dominica post vincula Petri. Post hæc idem Princeps magnanimus obsedit Dorckheim, inter omnia oppida comitum de Liningen & maius & præstantius, pro cuius munimine & fortitudine comites ipsi per continuos xx. annos neque laboribus pepercuerunt neque impensis. Posuit ergo præsidium Princeps in monasterio monialium in Sebach, nostri ordinis, & toto annu machinis, bombardis, fossis & varijs bellandi modis oppidum expugnare aggreditur, & post multos labores & pericula illud in deditio-

Dorckheim à Friderico Palatino captus & subvertitur.

30 accepit, Dominica post festum assumptionis beate Mariæ semper virginis, anno prænotato: muros, turres & omnia fortialia (quemadmodum hodie cernitur) solo adæquavit & penitus subuertit, omnes quotquot duci Ludouico pertinentes ibi reperit, captiuos fuerunt abducti. Oppidani autem homagia & iuramentum fidelitatis & subiectionis ipsi principi Palatino præstiterunt. Inter alios capti fuerunt comites tres, Philippus & Dietherus comites de Liningen, & Petrus Dominus & comes quidam Gallicanus: militares autem xxv. capti fuerunt, equites c. & sex meliores, qui in toto circuiu fuerunt, pedites conducti xli. ciues li. & viri lxx. ex comitatu Lyningen si illuc ad defensionem positi, qui vna cum oppidanis pecunia fuerunt ab eo taxati. In hac expugnatione Dorckheimensi ceciderunt ex parte principis palatini nobiles & ignobiles ferme cc. viri, ex parte autem comitum in oppido lxxxix.

Sobernheim Merxheim, Montzingen & Nosbaum capti.

40 Post ista princeps magnanimus omnem exercitum movit contra ducem Ludouicum, & in primis obsedit Sobernheim, oppidum ecclesie Moguntina, ipsi Ludouico cum alijs (quemadmodum supra diximus) impignoratum, quod cum ciues audissent, statim in deditio-

Beckelnheim deditio in manus Friderici Palatini.

50 festum S. Bartholomæi apostoli ad obsidionem castelli Lansberg & Moscheln castrum & vicum, & tunc primum dux Ludouicus veniam petiuit, cum iam & multa castra & oppida perdidisset, & omnibus auxiliarijs destitutus esset. Facta est igitur inter ipsum palatinum concordia, & in secunda feria post diem S. Ægidij confessoris Heidelbergæ literis & monumentis necessarijs conclusa: ita quod omnia castra, & alia quæ palatinus obtinuit, in eius permaneant potestate. Non placuit Friderico Imperatori ista concordia, quam tamē infringere non potuit, quia dux Ludouicus deinceps malisset Imperatorē inimicum, quā offendere palatinum de novo eius iussu. Ceteri etiam principes in circuiu omnes vires palatini metuentes, non mutæ contra eum præsumebant.

Concordia fit inter Palatinum & ducem Ludouicum.

Tritheim

Opera
Histori

Eodem quoque anno, feria iv. post festum xi. millium virginum, præfatus Princeps Fridericus, antea cum Nicolao duce Lotharingæ confederatus, communicato exercitu, castrum Gerolseck & oppidum Morsmonster, in quibus prædones & inimici præfati ducis morabantur, obsedit, fugaque lapsis prædonibus castrum & oppidum Morsmonster cepit, muros destruxit ac funditus evertit.

Gerolseck castrum & Morsmonster oppidum prædonum à Friderico Palatino capitur. Dorsbach & Walsbach similiter. Alaria quadam nocte incorporantur.

Iterum posthæc in mense Decembri eodem anno, Princeps leonanimus Palatinus exercitum suum misit ad terram, quæ vocatur Oden vvalt, & obsedit Dorsbach & Walsbach, castella prædonum: quorum primum tertia feria post diem S. Lucie martyris, & aliud die sequenti cepit, in colis vtriusque aut fuga lapsis, aut captis vel occisis. Sicque per eum itinera viatoribus reddita sunt tutiora.

Anno quoque prænotato Dominice natiuitatis MCCCCLXXI. Iohannes Kolnhaußen abbas huius cœnobij obtinuit quorundam aliarum, scilicet Capellam S. Georgij in Dalen, S. Antonij hic monasterio & aliorum, quæ omnia in corporata huic monasterio, Friderico Imperatore III. regnante vel antea, per Franciscum sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, tituli S. Eustachij Diaconum Cardinalem, apostolicæ sedis legatum (vt patet in literis) confirmata sunt.

Cometa apparuit.

Eodem quoque anno, in mense Decembri & per Ianuarium anni sequentis Cometa horribilis & ingens apparuit, per dies ferme octoginta, in igneo colore, in principio libræ rutilans, qui caudam in longum protendens, atque in septentrionem paulatim circumflectens, omnes in pauorem & admirationem conuertit.

MCCCCLXXII.

Dissensio inter archiepiscopum Coloniensem & Capitulum

Anno Iohannis Kolnhaußen abbatis nostri III. inter Rupertum archiepiscopum Coloniensem & capitulum maioris ecclesiæ grauiissima dissensio oritur, quæ in tantum præfulis animum concirauit furorem, vt in diuersis locis extra Coloniam reditus Dominorum de capitulo in manu valida raperet, & suis visibus applicaret: quod sibi nõ cessit in bonum, sed potius in damnum & opprobrium sempiternum, sicut anno proximo & sequentibus suo loco dicemus plenius.

Attentata traditio oppidis Nussifsi.

Eodem quoque anno tres viri ordinati fuerunt & magno precio cõducti, vt oppidum Nussifse in manus archiepiscopi Colonienfis præfati tradere debuissent. Horum vnus nomine Basilius accepta etiam à Nussifensibus pecunia, confonos suos Fridericum Schruiff & Eberhardum Bock in manus eorum tradidit, qui statim vt ad Nussiam venerunt, nauigio descendentes, dato ab his traditore capti sunt, criminis voluntatem confessi capite truncati, & in partes quatuor diuisi sunt. Hinc Pontificis in Nussifenses furor, hinc malum omne sumpsit exordium.

Episcopus Wormatiensis ad Coloniam mittitur. Capitur. Dissolvitur castrum prædonum per exercitum Palatini capitur.

Eodem quoque anno Fridericus Palatinus misit episcopum Wormaciensem Reynhardum cum quibusdam alijs de consilio ad Coloniam, pro concordia inter archiepiscopum & capitulum tentanda: sed sine effectu redeuntes in ascensu, non longe à Rodenkirchen, vna cum missis præfati archiepiscopi capti, spoliati & abducti fuerunt.

Anno prænotato, circa festum S. Martini, Fridericus Comes Palatinus misit exercitum suum ad Syluam Bohemorum, ad destructionem cuiusdam castelli prædonum, quod Dissauve nominabatur, & violenta manu ab eis captum est, prædones occisi, & castrum euersum soloque æquatum: Capitaneus abductus in Amberg captiuus. Et sic strata per Bauariam viantibus facta sunt tutiores.

MCCCCLXXIII.

Donatus Prior 31. ad monasterium Weyßenburg mittitur. Præsidentes.

Anno Iohannis Kolnhaußen abbatis nostri IV. monasterio Weyßenburgeni post bella & seditiones multas ad obseruatiam reducto, Donatus Prior huius monasterij xxxi. illo missus est, qui post annos aliquot inde missus ad Lobenselt, cõfessor monialium factus, tandem in Domino quieuit. Et notandum, quod ante & post eum Interprios aliquando fuerunt, quos Præsidentes appellant. Nam statim ab initio reformationis Interprior fuit Iohannes de Wesalia, monachus S. Iacobi prope Moguntiam, vir quidem bonus & mansuetus, qui non diu hic perseverans ad suum monasterium est reuersus. Post Donatum institutus est Prior huius monasterij xxxii. Iohannes de Liningen, monachus S. Iacobi huc missus, & hic stabilitus, & præfuit in officio Prioratus annis ferme VIII. paruo tempore intermediente excepto, quo Interprior fuit Iohannes de Oppenheim monachus S. Iacobi, sed non diu hic mansit.

Teñes Prior huius loci 32. instituitur.

Hermannus Hassia comes fit Gubernator Colonienfis.

Eodem anno canonici maioris ecclesiæ Colonienfis in gubernatore suu & ecclesiæ Colonienfis contra Rupertum archiepiscopum assumpserunt Hermannu, prouincialis comitis Hassiæ filium, canonicum suum & ecclesiæ Aquensis præpositum, qui post mortem

tem

rem Ruperti archiepiscopus factus est. Huic Gubernatori facti ciues & oppidani Bunnenses & Andernacenses, a domino suo archiepiscopo deficientes, homagium fidelitatis fecerunt, & sequuta sunt plurima mala in ecclesia Colonienfi. Adunato enim suorum exercitu Hermannus Gubernator prefatus, quadam castella domini sui archiepiscopi obsedit & cepit, & in suam atq; capituli potestatem redegit.

MCCCCLXXIV.

Anno Iohannis Colnhausen abbatis nostri v. Imperator Fridericus III. cum multis principibus venit ad Treuiri, & duobus fere mensibus ibidem in Palatio Archiepiscopi permanfit. Fuit inter alios Principes eo tempore apud Treuiros Carolus dux Burgundia ultimus, qui mansionem in cœnobio S. Maximini extra muros Treuirenses habuit, & ibi coram Imperatore, principibus & omni populo magnificentiam potentia & diuitiarum suarum ostendit. Sunt qui dicant, eum regni gloria ambituisse, & ob eam semper Imperatorem inuasisse ad Treuiros, ut ab eo sublimatus in regem, cetera cum insigniori pompa perageret. In argumentum facit, quod diadema, sceptrum, pila, & reliqua ad coronatione regis pertinentia, cum magno fuerant decore preparata. Verum Imperatore postea clam recedente spe sua frustratus est. Rupertus archiepiscopus Colonienfis prefatum ducem Burgundia Carolum in tutorē & defensorem suū contra Hermannum Gubernatorē & capitulum Coloniensem assumpsit, qui statim eodē anno iv. cal. Augusti Nussiam oppidū infigne obsedit, vice & nomine ipsius archiepiscopi in maxima multitudine armatorū, Hermannus Gubernatorē prefato in oppido existente, ac toto tempore obsidionis per menses x. & dies xxvii. cū oppidanis perseverante. Habuit autē Carolus in exercitu suo multa millia hominū, & cū machinis & bombardis maximos sepe fecit insultus, sed tamē nihil profecit.

Fridericus rex Romanorum venit ad Treuiri.

Caroli Burgundia magnificencia.

Nussia obsidetur a duce Burgundia.

Capitulum provinciale xx. celebratur.

Anno præcedente celebratū fuit XXI. ordinis nostri capitulū provinciale Nurenberge. Eodem quoq; anno MCCCCLXXV. Philippus inclytus comes Palatinus Rhēni & dux Bauaria, Dominica Quinquagesimæ duxit uxorem in Amberg, Margaretham filiam ducis Ludouici Bauariae cognomento diuitis, sororem ducis Georgij, ex qua genuit Ludouicum ducem, Philippum episcopum Phrisingensem, Rupertum ducem, Fridericum ducem, & alios tam filios quam filias, Porro vxor ipsa obiit anno Iohannis Tritheimij, abbatis huius loci, xviii. vt suo loco dicemus.

MCCCCLXXV.

Anno Iohannis Colnhausen abbatis nostri vi. c. Adolphus de Nassau, archiepiscopus Moguntinus, viii. idus Septembris in castro s. Altuilla. Post cuius mortē canonici maioris ecclesie sapienti consilio vsi, quod a vno prouentus ecclesie reducerent, Dietherum de Isenburg, quondam abrogatum, denuo in archiepiscopum elegerunt, qui prefuit secundario annis vi. & mensibus totidem. Hic Dietherus arcem in fine ciuitatis Moguntinae de nouo construxit, quam castrum S. Martini appellari voluit. Iste archiepiscopus Dietherus secundo Præsul factus vniuersitatem Gymnasij generalis in ciuitate Moguntina primus instituit, quam aequaliter dotatam à summo Pontifice confirmari & consuetis priuilegijs & gratijs cumulari impetrauit.

Dietherus uerum sit archiepiscopus Moguntinus.

Vniuersitas Moguntina instituta.

Dux Burgundia obit.

Iohannes episcopus Magdeburgensis moritur.

Anno prænotato, in vigilia sanctorum Petri & Pauli apostolorū, Carolus Burgundia dux obsidione Nussiensis oppidi soluta recessit, suafu & consilio Imperatoris, qui tunc in auxilio Nussiensium præfens cum maxima multitudine armatorum hominum, Principum ciuitatumque imperij omnium, * Post cuius decessum Hermannus Gubernator ecclesie Colonienfis castella, oppida, munitiones & villas pro maiori parte episcopatus paulatim obtinuit, ita quod obedientia Ruperti valde fuit in breui minorata, quod erat miserabile videre. At vero dux Carolus exercitum mouit contra ducem Lotharingia circa festum S. Martini, & fugato duce omnem terram eius totumque ducatum Lotharingia in deditionem accepit, omnesque incolas præstare sibi homagium coegit.

Eodem anno idibus Decembris obiit Iohannes archiepiscopus Magdeburgensis, Germanie primas, Stephani ducis Bauarię comitisq; Sponheimensis filius, & frater ducis Frederici de Siemern reformatoris nostri, vir deuotus & sanctus.

MCCCCLXXVI.

Anno Iohannis Colnhausen abbatis nostri vii. celebratum est xxii. capitulum provinciale ordinis nostri, in Monte monachorum prope Bambergā, tertia Dominica post festum paschatis, in quo præfederunt Martinus in Schwartzbach, Hermannus S. Iacobi prope Moguntiam, Henricus in Blaburen, & Iohannes S. Egidij in Nurenberga, monasteriorum ordinis nostri abbates.

Capitulum provinciale xx. celebratur.

Hoc ipso anno fuit in Franconia tympanista quidam, brutorū pastor animalium, ho-

Trithem

Opera
Histori

Concurfus
populi ad
Nielschau-
fen.

mo pauper & idiota, apud villulā Nielschauſen, qui dixit beatā Dei genitricem Mariam in campis ſibi apparuiſſe, & in mandatis dediſſe, vt publice populo prædicans vitia clericorum & auaritiā redargueret, telonia & pedagia principibus non eſſe ſoluenda, omnes aquas, piſcationes, nemora & venationes omnibus eſſe communia, ſacerdotum & episcoporum mandatis non eſſe parendum, nec eorum curandas eſſe ſententias, neque decimas dandas eſſe neque cenſus alicui. Ad hunc fatuum ex omni Alemannia, tanquā ad ſanctiſimum aliquē Prophetā, populorum concurſus factus eſt, multā pecuniā oblata, miracula conſecta, & multa contra puritatē Chriſtianæ fidei patrata. Stabat homo ille fatuus in domo aliqua, & per fenestrā, quodam fugitiuo monacho verbum iuggerēte, populo prædicabat, qui tanto eum libentius audiebant, quanto libertatē eccleſiaſticā & dominia

Vesana ſtul-
torū homi-
num, teme-
ritas.

principum lædere & imminuere conabatur. Mira ſtultorum infania. De longinquis regionibus fama Prophetæ noui concitata, maxima multitudo hominū conſuebat, miserumq; illum & omnino fatuum hominē flexis in terrā genibus adorabant, clamentes, eo audiente & tolerante, *Vr ſancte miſerere nobis.* Sed & pecias veſtimentorū eius pro ſanctuario & reliquijs diripiebant, ſeque felicē æſtimabat, qui eum tangere, videre vel audire meruiſſet. Continuus & ſine intermiſſione populorum curſus illuc fiebat: iacebant homines vtriuſq; ſexus & ætatis noctu in campis, prætis & nemoribus vicinis, & multa fiebant impuritates. Tandē Rudolphus episcopus Herbipolenſis, in cuius parochia Nielschauſen eſt, ipſum Pſeudopropheta, miſſis armatis hominibus ſuis, cepit, conſeſſum dolum & impietatem præſumptam fecit exuri, & ſic ſtultorum illuc peregrinatio ceſſauit.

Pſeudopro-
pheta igne
crematuſ
interiit.

M C C C C L X X V I I.

Abbas ſu-
per Wolfen
Apoſtolica
commiſſio.

Anno Iohann's Kolnhaufen abbatis noſtri VII. Sixtus Papa IV. ad inſtantiam domini Friderici ducis Bauariæ & comitis in Sponheim, & Marchionis Chriſtophori de Badē, conſtituit eum apoſtolicum Commiſſarium ſuper incorporatione quarundam præbendarum eccleſiæ nouiter collegiatæ in Wolfen iuxta Moſellam in diœceſi Treuitenſi, quā præfati principes fratribus Grifeis de communi vita nuncupatis, tradiderunt perpetuo poſſidendam, & factum in toto confirmauit.

Vniuerſitas
Tubingēſis
inſtituitur.

Eodem anno Euerhardus ſenior comes de Wirtemberg, qui poſtea per Maximilianum regem Romanorum apud Vangiones in ducem fuit ſublatus, Gymnaſium ſeu ſtudium generale inſtituit in oppido ſuo Tubingen, Conſtantienſis diœceſis. In prouincia Moguntina eccleſiam quoque S. Georgij parochialē erexit in collegiatam, & tam ipſam quam vniuerſitatem ſufficienti ſtipendio prouifam à Papa Sixto IV. fecit confirmari, prouilegijsque neceſſarijs, more aliarum vniuerſitatum communiri.

Carolus
dux Burgun-
diæ occidit-
ur.

Eodem quoque anno dux Lotharingæ confederatis Suiſceris Carolum ducē Burgundiæ, à quo prior anno ducatu pulſus fuerat, aggreditur, eumque ſuperatum occidit. Poſt cuius mortē præfatus dux Lotharingiā recuperauit. Rex Franciæ Burgundiā ſuo ſceptro ſubegit, vſque in præſentē diem: atque alij principes alia rapientes Caroli dominium minuentes diſſiparunt, & ſicut paulatim creuit, ita ſubito defect. Filiam reliquit vicam nomine Mariam, Maximiliano Aultriæ duci deſponſatam, cum qua Hollandiam, Hannoniam, Selandiam, Brabantiam cum ducatu Lutzenburgenſi obtinuit, & Philippo filio conceſſit, ipſius & Mariæ filio. Pro ducatu Gelriæ multos labores & bella habuit, ſed eum vſque in præſentē diem minime potuit obtinere.

Fridericus
comes Pa-
latinus mo-
ritur.

Anno prænotato, XII. die menſis Decembris, obiit illuſtris & Chriſtianiſſimus Princeps Fridericus comes palatinus Rheni & dux Bauariæ, ſacri Imperij Archidapifer ac princeps elector, in habitu Minorum Heydelbergæ apud eos cum ingenti pompa ſepultus, amator cleri, monachorum omnium obſeruantialium promotor, defenſor pauperum & viduarum, eccleſiarum aduocatus integerrimus, qui tanta fecit, quanta nullus in Germania princeps in trecentis retro annis, pro pace & deſenſione ſuorum omnium, adiutorium eius poſtulantium. Qui (vt mea fert opinio) ſi Romanorum fuiſſet Imperator, non tot regna, tot prouincias, tot vrbes à Chriſtianorum dominio Turcus rapuiſſet, aut ſi Imperator fuiſſet, qualis iſte erat. Quo mortuo excellentiſſimus princeps noſter, hodie feliciter imperans, paternum ducatum, quem ille poſt obitum patris tutorio nomine gubernauerat annis XXVI. regendū, hoc ipſo anno ſuſcepit, annu ætatis agens XXVIII. princeps inclytus, manſuetus, ingenio clarus & ſubtilis, non minus conſilio quam armis valens, amator pacis, & ſubditorum ſuorum defenſor & tutor acerrimus.

Philippus
Palatinus
principatur.

M C C C C L X X V I I I.

Tadonicus
ſit episcopus
Spirenſis.

Anno Iohannis Kolnhaufen abbatis noſtri IX. obiit Matthias de Raming episcopus Spirenſis, illuſtris principis magnifici comitis palatini Cancellarius, vir in ſignis & Eccleſiæ ſuæ

suæ promotor ac defensor constantissimus; cui in episcopatu successit Ludouicus de Helmsat, qui hodie in Ponrifatu Spirensis ecclesiæ annum agit xxiv. vir pacificus, mansuetus, amator cleri, omnisque honestatis ac religionis fautor, qui ab omnibus, vt talis, testimonium puritatis & probitatis meretur.

Eodem anno, secunda die mensis Iulij, hoc est, in die Visitationis beate Mariæ semper virginis, hora fere III. post meridiem, natus est in arce Heydelbergenfi Princeps inclitus Ludouicus, primogenitus clarissimi principis nostri Philippi Comitis Palatini, Bauariæque Ducis qui hodie xxiv. agens annum ætatis, nondum habens vxorem.

Eodem quoque anno, circa festum Pentecostes, Rupertus archiepiscopus Coloniensis, traditione quorundam à militibus Henrici provincialis Comitis Hassiæ, fratris Hermannii Gubernatoris Coloniensis, captus est, & in castello Blanckenstein in custodiam positus, per biennium in maxima calamitate superuixit, & in eadem obiit.

Hoc ipso anno, obiit Otto quondam abbas huius monasterij, in monte S. Ruperti prope Bingen, vbi per annos VIII. Confessoris gessit officium, sepultus ibidem in Capella beate Mariæ semper virginis, iuxta introitum ad claustrum.

Eodem quoque anno Iohannes Schonborn Decanus ecclesiæ S. Iohannis Moguntinensis, ex commissione Pape Sixti IV. anno præcedente facta, parochialem ecclesiam huius villæ Sponheim, ad instantiam Iohannis Kolnhaußen Abbatis, huic monasterio incorporauit.

Eodem quoque anno Iohannes Abbas præfatus portam monasterij principalem, quæ sita fuit ad meridionalem plagam, vbi nunc est habitatio Abbatis, propter nimium transeuntium cursum clausit, & nouam versus orientem, vbi nunc est, fecit.

MCCCCLXXIX.

Anno Iohannis Kolnhaußen abbatis nostri x. condemnatus fuit apud Moguntiam Iohannes Ruchard de Wesalia superiore, sacre Theologiæ Doctor, & ad reuocationem quorundam articulorum, quos in ecclesia Wormatiensi publice prædicasse ferebatur, per Doctorem & inquisitorem coactus; cuius volumina ipso inspectante omnia igni tradita & combusta sunt, & ipse pro poenitentia peragenda ad conuentum fratrum Augustinensium ibidem relegatus, in ætate consumptus in breui obiit.

Primus articulus, quem prædicasse ferebatur, fuit; Quod prælati ecclesiæ non haberent auctoritatem condendi vel aliquid addendi ad ea, quæ Christus & Apostoli præcepserunt: imo quod nec Apostoli nec summi Pontifices talem potestatem à Christo acceperunt. Secundus articulus: Nulli hominum, quantumcunque sancto, docto vel erudito, licet verba Christi & Euangelium exponere, & quod sacra Scriptura non sit per sanctos patres eo spiritu interpretata, quo primitus tradita fuit & instituta.

Tertius articulus fuit contra papam & auctoritatem clauium sanctæ matris ecclesiæ; quia dixit, Indulgentias nihil aliud esse quam pias fraudes & deceptiones Christianorum, eosque stultos esse & fatuos qui pro indulgentiis Romanæ pergerent, quas domi, modo si essent vere contriti de peccatis suis, cum emendandi proposito, inuenire potuissent. Quartus articulus ex primo; Quod mandata ecclesiæ, Pape, & aliorum Prælatorum, non obligent ad mortale peccatum, pro eo, quod non habeant auctoritatem legis condendi.

Quintus articulus, quod non sit, nec unquam fuerit, originale peccatum: nec paruulos in originali concipi, neque propterea damnari, se quoque nunquam originali subiactum peccato. Sextus articulus fuit, Quod omnes presbyteri realiter sint Episcopi & pape, soloque nomine & hominum institutione differant: quodque Pape, episcopi & sacerdotes nihil hominibus conferant ad salutem, sed fide, concordia & pace saluari posse sine sacerdotibus. Septimus articulus: Ieiunium cum non sit à Christo institutum, non obligat nos ad ieiunandum: Ecclesia enim obligare non potest nolentem in eo, quod Christus non præcepit, cum non habeat auctoritatem canones & leges condendi, vt in primo articulo. Octauus articulus; Quod extrema unctio non sit Sacramentum: quia non per Christum sed per homines sit instituta: sed sit oleum & manet oleum sicut antea fuit.

Nonus articulus fuit: Cum nusquam legatur, quod Spiritus Sanctus procedat à filio, in sacra scriptura, sed potius contrarium: potius est credere cum Græcis sapientibus, Spiritum Sanctum à Patre tantum & non à filio procedere, quia filius hoc dixit. Alios quoque plures articulos erroneos prædicasse perhibetur; sicut de horis Canonicis non dicendis, de non seruandis festis, de continentia clericorum non seruanda, & quod etiam possit errare erraueritque de benedictionibus rerum inanimatarum in Ecclesia, herbarum, luminum, aquæ, vasorum, vestium, & similiarum non curanda, & alios multos, quos tamen omnes anno præscripto in Dominica *Esto mihi* publice reuocauit.

Eodem anno Ludouicus Rex Franciæ in valida manu obtinuit Ducatum

Ludouicus primogenitus Palatini natus.

Rupertus archiepiscopus Coloniensis captus.

Otto, quondam hic abbas, mortuus.

Parochialis ecclesia villæ Sponheim incorporatur monasterio.

Porta huius monasterij transsemitur.

Doctor Iohannes Ruchardus condemnatur Moguntie obsequentes articulos.

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

Plures articuli.

Omnia reuocata.

Dei genitricem Mariam in pulo prædicans vicia clenc non esse soluenda, omnes aunia, sacerdotum & episcopi sententias, neque decem in alemania, tanquã ad sancti altæ pecuniæ oblata, miraculo. Stabat homo ille fatuus in ebum iuggerete, populo præ ecclesiasticam & dominia in infania. De longinquitate hominũ confluebat, milibus adorabant, clamentes, ostimentorũ eius pro sancti ngere, videre vel audire molue fiebat: iacebant homines vicinis, & multæ fibantibus parochia Nielschaußen est, pir, confesum dolum & imrinatto cessauit.

atthias de Raming episcopus illarius, vir insignis & Ecclesiæ

*Rex Fran-
cia obinet
Burgundia.
Maximilia-
ni ducis Au-
stria bellum
contra Gel-
renses.*

Burgundia, & Comitatum cum multis oppidis & ciuitatibus Artoys & Picardiae, quae de iure ad Ducem Austriae cum vxore fuerant deuoluta. Eodem etiam anno Maximilianus Dux Austriae praefatus, auxiliante Duce Cleuensi, cum exercitu intrauit terram Gelrensem, tanquam haeres legitimus, post obitum Ducis Caroli socii sui : quem cum incolae terrae admittere noluissent, sperantes se Dominum suum, captiuum regis Franciae, recepturum, obsedit Nouimagium; sed parum profecit. Nam eruptione facta, qui fuerant in oppido, exercitum eius in fugam conuerterunt, machinas bellicas & apparatus non modicum rapientes.

*Capitulum
provinciale
23. celebra-
tur.*

Anno quoque praenotato, Dominica secunda post festum Paschatis, celebratum fuit xxiii. ordinis nostri provinciale Capitulum, in monasterio S. Aegidij Nurenbergae; in quo praefederunt, Martinus in Schwartzbach, Leonardus in Castello, Bernhardus in Hirsavven, & Hermannus S. Iacobi prope Moguntiam, ordinis nostri abbates; & multa in eo pro reformatione ordinis statuta fuerunt.

*Ludouicus
Bauaria
dux. cogno-
mento dices
moritur.
Reliquit fi-
lium & filiam.*

Eodem anno obiit Ludouicus Dux Bauariae, cognomento Dices, vir fortis & strenuus, qui multa contra Marchionem Brandenburgensem Albertum; imo prouocatus ab Imperatore Friderico, contra multas Imperij ciuitates, bella fortiter gessit, & semper victor euasit; relinquens filium vnicum Georgium Ducem, qui habuit in vxorem Hatvvi-gum, filiam regis Poloniae; qui obiit anno Iohannis Tritheimij abbatis xix. & filiam vnicam Margaretham nomine, quae nupsit Philippo Comiti Palatino, Principi clarissimo, de qua suo loco dicemus.

MCCCLXXX.

*Philippus
secundus ge-
nitus Pala-
tini nasci-
tur.*

Hoc anno, qui fuit Iohannis Kolnhaußen abbatis nostri xi. mensis Maii die vii. natus est secundogenitus filius illustrissimi Principis nostri Philippi comitis Palatini Ducisque Bauariae principis electoris, nomen patris consequutus in Baptismo, appellatusque Philippus, Frisingensis postea factus episcopus.

*Rupertus
archiepisco-
pus Colo-
niensis obiit.*

Eodem anno, vii. cal. Augusti, obiit in sua captiuitate miseranda Rupertus archiepiscopus Colonienfis in castro Blanckenstein & (sicut dicebatur) in excommunicatione papae, cuius cadauer Bonam delatum, in ecclesia S. Cassij post menses aliquot fuit tumulatum. O fortuna, o inuidia, o tempora & mores, quid non praesumit ambitio.

*Hermannus
succedit.*

Mortuo illo, Hermannus filius provincialis Comitissae Hassiae, Gubernator Capituli & ecclesiae Colonienfis, iii. iduum Augusti vnanimiter electus est, agitque nunc in suo pontificatu annum xxii. vir bonus, excellens, mansuetus, consilio & actione praecipuus, qui toto tempore Nussiae obsidionis strenue certauit pro ciuibus.

*Sigismundus,
quondam epi-
scopus Her-
bipolensis
moritur.
Mater Phi-
lippi Palati-
ni moritur.*

Eodem quoque anno obiit Sigismundus Dux Saxoniae, quondam episcopus Herbipolensis; post cuius obitum Rudolphus de Scherenberg episcopus, fratribus eius plus quam xxxiii. millia florenorum pro pensione retardata soluere coactus fuit.

*Coenobium
minorum
in Creutz-
nacht fun-
datur.*

Anno etiam praenotato obiit Margaretha, inelyti Sabaudiae Ducis Amedei filia, mater illustrissimi Principis nostri Philippi Comitis Palatini supra dicti, quae post obitum Ducis Ludouici prioris mariti, patris videlicet Philippi, nupsit Valrico Comiti de Wirttemberg, relicto filio paruulo in tutela (vt dictum est) Friderici.

Circa haec tempora fundatum est coenobium fratrum Minorum de obseruantia in Creutzenacht, per Fridericum Comitem Palatinum Ducemque Bauariae ac Comitē in Sponheim, patrem Iohannis Ducis in Siemern hodie commorantis, cooperante oblatione fidelium. Nam cuius quidam praefati oppidi Creutzenacensis imaginem paruulam S. Wolfgangi de ligno sculptam in Capellam seu ecclesiam eiusdem nouae fundationis posuit, ad quam tantus in breui populorum concursus fieri cepit, ac miracula praedicari, quod totum opus inceptum ex oblatione populi citissime fuit consummatum. Nec miraculorum cessauit opinio, quousque fratres, pacis & paupertatis amatores, imaginem deposuerunt; & tunc cessauit fama signorum, ac concursus populorum paulatim imminutus est.

Insula Rhodum à Turco obsidetur.

Anno quoque praescripto, Mahumetes Imperator Turcorum cum ingenti classe & maximo bellatorum exercitu Rhodum Insulam Christianorum trimestri obsidione terra marique fatigat; sed nostris muros fortiter defendentibus confusus abscessit, maximam exercitus sui partem post se relinquens occisam.

MCCCLXXXI.

*Monasterium
Limpurg re-
formatur.*

Anno abbatis nostri Iohannis xii. reformatum fuit monasterium Limpurg ordinis nostri, Spirensis dioecesis, per abbatem S. Iacobi prope Moguntiam Hermannum, & praefatum Abbatem nostrum Kolnhaußen. Vbi in abbatem fuit ordinatus Bonifacius monachus

Artoys & Picardie, quæ de
idem etiam anno Maximilianus
exercitu intrauit terram Geli-
oceri sui: quem cum incolæ
captiuum regis Francie, rece-
ptione facta, qui fuerant in
ellicas & apparatus non mo-

festum Paschatis, celebratum
erio S. Ægidij Nurenberge
us in Castello, Bernhardus in
nis nostri abbates, & multi in

ento Diues, vir fortis & bre-
libertum; imo prouocatus ab
fortiter gessit, & semper vi-
ui habuit in vxore Hatri-
ij abbatis XIX. & filium vni-
Palatino, Principi clarissimo,

ri XI. mensis Maii die VII. ma-
lippio comitis Palatini Ducis
in Baptismo, appellatusque

iferanda Rupertus archiepi-
tur) in excommunicatione
mens aliquot fuit tumu-
sum ambitio.

assia, Gubernator Capituli
tus est, agitque nunc in suo
nfilio & actione præcipuus
bus.

quondam episcopus Herbi-
opus, fratribus eius plus quæ
actus fuit.

idie Ducis Amedei filia, ma-
ra dicti, quæ post obitum Du-
Vdalrico Comiti de Wart-

Minorum de obseruantia in
nque Bauaria: ac Comitè in
orantis, cooperante oblatio-
n sis imagine parvulam S.

isdem nouæ fundationis po-
epit, ac miracula prædicari
uit consummatum. Nec mi-
atis amatores, imaginem de-
ulorum paulatim immi-

orum cum ingenti classe &
um trimestri obsidione ter-
onfusis abscellis, maximam

monasterium Limpurg ordinis
tiam Hermannum, & pre-
ordinatus Bonifacius mona-
chus

thus S. Iacobi, sed non diu præfuit. Ad hoc autem Limpurgense monasterium, in fauorem reformationis nouiter introductæ. Iohannes Colnhafen misit Iohannem de Lingen, Priorem huius monasterij xxxii. non sine detrimento huius loci. Post quem instituit Priorem xxxiii. Henricum de Holtzhausen Saxonem, monachum professum in Northeim, virum doctum, religiosum & deuotum, regularis obseruantie Zelatorem præcipuum, qui biennium in Prioratu vix compleuit, fuitque depositus per inuidiam quorundam, qui secundum carnem ambulantes corripientem odio habebant.

Eodem anno obiit Mahumeres Imperator Turcorum magnus, Christianorum persecutor acerrimus, relinquens duos filios, quorum alter Bagyasith, uturpato sibi Turcorum imperio, fratrem suum alterum nomine Zyzymi, de regno fugatum, primo apud Rhodios, deinde apud Gallos, ac postremo apud Romanos exulare coegit; consignatis in expensis quotannis XLV. mille Ducatis his qui illum detinebant.

Eodem quoque anno obiit Iohannes Dux Cleuensis, vir magnanimus & bellicosus.

MCCCCLXXXII.

Hoc anno, qui fuit Iohannis Colnhafen abbatis nostri XIII. obiit Dietherus de Eysenburg archiepiscopus Moguntinus, VII. die mensis Maij, in maiori Ecclesia cum tali luctu per scriptione sepultus:

*Bis præful factus Comes Ysenburg Dietherus
Moguntinam arcem struxit atq. scholam.*

20 Vir bonus fuit, atque obseruantiam monasticam valde dilexit, multaque deuotis Deo ac religiosi personis viuentis beneficia & gratias contulit. Post mortem eius (quem admodum ipse adhuc viuens ordinauerat) Albertus filius Ernesti Ducis Saxonie Mithensique Marchionis, annum agens ætatis xviii. per Capitulum in Administratorem ecclesie Moguntine susceptus est, & à Sixto Pontifice Romano confirmatus, etiam succedendi in Archiepiscopatu prouisionem, ad patris instanciam, suscepit. Sed biennio in Administratione sua completo, innocens iuuenis mortuus est.

Eodem anno, XII. Cal. Augusti, obiit Reynhardus de Sickingen episcopus Wormatiensis in Capella S. Ægidij sepultus, quam ipse de nouo iuxta maiorem ecclesiam construxit: cui successit Iohannes Camerarius de Dalburg, maioris ecclesie Præpositus, vir maiori dignus honore; Pontificum decus, nobilium ornamentum, omnium Philosophorum & eruditorum hominum princeps ac gloria, in omni scientia doctissimus, cui inter Pontifices Germania non habuit parem, nec Italia meliorem; ad quem Iohannes Trithemius, abbas huius monasterij, postea in scriptis libræ suæ *De scriptoribus ecclesiasticis*, opus varium.

Eodem quoque anno Iohannes Trithemius, postea abbas, monachus huius cenobij factus miraculose & præter eius intentionem factus est, quod ita contigit. Cum ex Heydelberga iter instituisset cum socio Scholari ad patriam, monasterium hoc (quia in via erat) comite non modo persuadente, sed cogente potius, visendi gratia VII. Cal. Februarij mane circa horam IX. intrauit, factoque prandio, nihil minus quam religionem cogitans, inceptum iter continuaturus recessit. Cumque viarum ignarus, ad montem villulæ Bockenavv contiguum ambo venissent, cepit oriri subito niuum immensa congeries densaque tempestas nubium, quæ non solum viarum tramitem oppleuit, verum etiam facies ex aduerso confundens, oculos pene excaecauit. Suadenti ergo comiti itineris ad monasterium reditum, cum progredi non liceret, Trithemius respondit: *Verendum est nimis redire, progrediamur potius quantum possumus.* Verum præstolantibus eis vsq; tertio sub arborum tutela fine tempestatis, cum proflus augeretur, iterum Trithemius ad comitem suum dixit: *Reuertamur ad conuuium oportet, ecce me ibi mansurum videbis.* Hoc nescio quo inspirante numine dixit, nihil etiã minus, cum ea diceret, q̄ religionis introitum cogitans. Inuitus igitur, sed necessario, ad hunc locum reuersus, anno & die præscriptis, iuxta verbū suum q̄ nesciens dixerat, permanens, Henrich de Holtzhausen Prioris nostri persuasione inducitur, animū mutauit, & in die purificationis beatæ Mariæ semper virginis secularē habitum exiit, & nouitius in die sanctissimi patris nostri Benedicti factus est, & eodem anno in festo purissimæ conceptionis Mariæ cum alijs tribus professus secundum regulam fuit.

40 Anno quoque prænotato celebratum fuit ordinis nostri xxiv. Capitulum prouinciale in Blaburen, post Pascha festum Dominica III. in quo præfederunt Georgius S. Stephani in Herbipoli, Iohannes in Willingen, Vdalricus Montis monachorum, & Iohannes S. Ægidij in Nurenberga, monasteriorum ordinis nostri Abbates.

Eodem anno Iohannes de Barbon episcopus Leodiensis à quodam milite occisus est.

50 Anno etiã supradicto, cum Henricus de Holtzhausen, Prior huius monasterij deuo-

Prior huius
monasterij
misit ad
Limpurg.
Henricus fuit
Prior huius
loci 33.

Mahumeres
Imperator
Turcorum
moritur.
Filius eius.

Dux Cleuensis
mortuus.

Dietherus
archiepiscopus
Moguntinus obiit.

Albertus fuit
Administrator
ecclesie Moguntinae.

Iohannes de
Dalburg fuit
episcopus
Wormatiensis.

Iohannes Trithemius
miraculose huc
venit.

Capitulum
prouinciale
celebratum.

Trithem

Opera
Histori

Henricus
Prior depo-
nitur.

tissimus, regularis disciplinae obseruantiam summo studio manutenerere & ampliare conaretur, odium quorundam carnaliter sapientum incurrit, ad quoque instantiam Iohannes Kolnhausen Abbas noster (proh dolor) motus, eum de Prioratu, ad perpetuum iacturam monasticae disciplinae huius coenobij, deposuit; missumque ad Lobensfeld Wormatiensis dioecesis, in Confessorem monialium ordinauit, vbi non diu perseuerans ad Northheim monasterium suum in Saxoniam reuersus est. Habebat enim praefatus Dominus Iohannes Kolnhausen abbas noster, eo tempore tria coenobia monialium nostri ordinis commissa; scilicet Bibelis in dioecesi Argentinensi, Nuvenburg & Lobensfeld in dioecesi Wormatiensi, quibus prouidere cogebatur. Post hunc non fuit Prior ad biennium, sed Interprior siue Praesidens per dictum abbatem institutus, Henricus molitoris de Gelnhausen, vnus ex primis reformatoribus de S. Iacobo huc missis, homo bonus & mansuetus, sed ad correctionem delinquentium nimis remissus, & propterea postea depositus fuit.

Henricus fit
Interprior.

MCCCCLXXXIII.

Wilhelmus
Laderanus
Hassiae mo-
ritur.

Anno Iohannis Kolnhausen abbatis nostri XIV. obiit Wilhelmus prouincialis Comes Hassiae, qui filiam Philippi vltimi Comitis de Katzenclenbogen habuit uxorem, cum qua Comitatum ipsum post obitum foceri cum maximo thesauro obtinuit, & comitatu Hassiae vsque in praesentem diem coniunxit.

Comitatus
Katzen-
boge in Has-
siae transla-
tus.

Eodem anno, XVII. die mensis Iulij, post obitum Reynhardi Abbatis, Dominus Iohannes de Kolnhausen huius monasterij Abbas XXIV. consensu & voluntate Domini Alberti Administratoris Ecclesiae Moguntinae, ad abbatiam monasterij sanctorum Marcellini & Petri in Selgenstat translatus est, conuentu huius coenobij id reclamante totisque viribus contradicente, sed nihil perficiente; nostramque abbatiam in manus Conuentus postea resignauit, XXVII. die mensis eiusdem, quae fuit dies Dominica post festum S. Iacobi proxima. Rexit autem praefatum monasterium Selgenstat annis ferme IX. postea senio & morbo grauatus Abbatiam etiam ibi resignauit, & xxx. mensibus superuiuens obiit; homo certe optimus, qui tam isti monasterio quam illi multa bona fecit.

Iohannes
Kolnhausen
translat-
us ad
Selgenstat.

DE IOHANNE TRITHEMIO, ABBATE HVIVS MONASTERII
XXV. & de quibusdam gestis per eum, variisque actis illius temporis, qui praefuit annis
XXIII. mensibus II. & diebus XIV. translatus
Herbipolim.

Forma ele-
ctionis fuit
copromissi.

POST translationem & resignationem Iohannis Kolnhausen abbatis huius monasterij ad Selgenstat, Henricus praesidens & fratres Capitulares pro electione noui pastoris diem mensis Iulij XXI. praefigentes, & per nuncios & literas interea vocauerunt a monasterio absentes, praemissoque triduo ieiunio & orationibus confuctis, Visitatoribus sibi ab ordine deputatis, Hermanno S. Iacobi prope Moguntiam, & Conrado S. Iohannis in Ringauia monasteriorum Abbatibus, ad praefixum terminum vocatis, & vna cum domino Iohanne Kolnhausen, quondam hic, tunc vero abbate in Selgenstat, comparentibus, negocium electionis in Dei nomine ipso die Felicis Papae & martyris, quae est IV. cal. Augusti, & fuit tertia feria post festum S. Iacobi, celebrandum inchoarunt. Igitur missa de Spiritu Sancto solenniter celebrata, conuenientes ad locum Capitularem fratres, viam compromissi (quae videbatur tutior) in electione seruandam susceperunt, compromittentes in duos Abbates, Hermannum S. Iacobi & Iohannem Selgenstatisensem, aetres de conuentu, Henricum de Gelnhausen Praesidentem, Iohannem de Donna Custodem, ac Iohannem de Dreyfa Magistrum donatorum: vt auditis in occulto votis singulorum coram Notario & testibus, illum in abbatem huius monasterij nomine totius conuentus eligerent, in quem maior & sanior pars sua vota direxisset. Scrutatis igitur votis omnium, maior & sanior pars Iohannem Trithemium in Abbatem elegit, qui VIII. menses & dies VII. post professionem suam duntaxat in ordine fuerat: erat omnibus professus in ordine junior, vtpote qui a tempore assumpti habitus noniorum anno I. mensibus III. & diebus VII. & non amplius vsque ad diem electionis suae in monasterio conuersatus fuerat. Igitur electione publicata omnes vnanimiter in eum consenserunt, & decreto electionis singuli manu propria subscripserunt. Electus itaque anno & die praescriptis, eodem anno in die assumptionis beatae Mariae semper virginis per Albertum Administratorem Ecclesiae Moguntinae in castro Steinheim confirmatus est, praesentibus ibidem Hermanno S. Iacobi, Iohanne in Selgenstat, & Melchiore in Schoinavven ordinis nostri Abbatibus, & alijs compluribus. Post haec eodem anno v. iduum Nouembris, quae fuit Dominica ante festum

Iohannes
Trithemius
fit abbas.

Confirma-
tur in die
assumptio-
nis Mariae.